

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף נו עמוד ב

3

כשברח. וטעמא דברח, הא לא ברח - קנסינן למוכר, ונקנסיה ללוקח! לאו עכברא גנב אלא חורא גנב. ואי לא עכברא, חורא מאי קעביד? מסתברא, כל היכא דאיכא איסורא התם קנסינן.

מתני' המקדש בערלה, בכלאי הכרם, בשור הנסקל, ובעגלה ערופה, בצפורי מצורע, ובשער נזיר, ופטר חמור, ובשר בחלב, וחולין שנשחטו בעזרה - אינה מקודשת. מכרן, וקידש בדמיהן - מקודשת.

גמ' בערלה מנלן? דתניא: אערלים לא יאכל - אין לי אלא איסור אכילה, הנאה מנין שלא יהנה ממנו, ולא יצבע בו, ולא ידליק בו את הנר? ת"ל: בוערלתם (את) ערלתו, לרבות את כולם.

בכלאי הכרם. מנלן? אמר חזקיה, אמר קרא: גפן תקדש, פן תוקד אש. רב אשי אמר: פן יהיה קדש. אי מה קדש תופס את דמיו ויוצא לחולין, אף כלאי הכרם תופס את דמיו ויוצא לחולין? אלא, מחוורתא כדחזקיה.

שור הנסקל. מנין? דתניא, ממשמע שנאמר: דסקול יסקל השור, איני יודע שנבילה היא ונבילה אסורה באכילה? מה ת"ל לא יאכל את בשרו? מגיד לך, שאם שחטו לאחר שנגמר דינו - אסור באכילה. בהנאה מנין? ת"ל: הובעל השור נקי. מאי משמע? שמעון בן זומא אומר: כאדם שאומר לחבירו יצא פלוני נקי מנכסיו ואין לו בהם הנאה של כלום. ממאי דהאי לא יאכל את בשרו, להיכא דשחיט לאחר שנגמר דינו הוא דאתא? דילמא היכא דשחיט לאחר שנגמר דינו שרי, והא לא יאכל - היכא דסקליה מיסקל הוא דאתא! וכדר' אבהו א"ר אלעזר, דא"ר אבהו א"ר אלעזר: כל מקום שנאמר לא יאכל לא תאכל ולא תאכלו - אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה, עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפרט לך בנבילה! הני מילי היכא דנפקא לן איסור אכילה מלא יאכל, הכא איסור אכילה מסקול יסקל נפקא, דאי ס"ד לאיסור הנאה הוא דכתיב, נכתוב קרא לא יהנה, אי נמי לא יאכל, את בשרו למה לי? אע"ג דשחטיה כעין בשר - אסור. מתקיף לה מר זוטרא, ואימא: ה"מ היכא דבדק צור ושחט בה, דמיחזי כסקילה, אבל שחטיה בסכין לא! מידי סכין באורייתא כתיב? ועוד תניא: בכל שוחטין, בין בצור, בין בזכוכית, בין בקרומית של קנה. והשתא דנפקא לן איסור אכילה ואיסור הנאה תרוייהו מלא יאכל, האי בעל השור נקי למאי אתא? להנאת עורו, סלקא דעתך אמינא לא יאכל את בשרו כתיב, בשרו אסור, ועורו מותר. ולהנך תנאי, דמפקי ליה האי בעל השור נקי לחצי כופר ולדמי ולדות, הנאת עורו מנא להו? מאת בשרו, את - הטפל לבשרו. ואידך?

ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה קפז

1

והמצוה הקפ"ז היא שהזהירנו מאכול בשר בחלב והוא אמרו גם כן לא תבשל גדי בחלב אמו פעם שניה. רוצה בו איסור אכילה. ובגמר חולין (שם) אמרו בשר בחלב לוקה על בישולו ולוקה על אכילתו. ובגמר מכות (כא ב) אמרו המבשל גיד הנשה בחלב ביום טוב ואכלו לוקה חמש לוקה משום אוכל גיד הנשה ולוקה משום מבשל גיד ולוקה משום אוכל בשר בחלב ולוקה משום הבערה. ושם אמרו אפיק הבערה ועייל עצי הקדש ואזהרתיה מהכא ואשריהם תשרפון באש לא תעשון כן ל"י אלהיכם. ובגמר חולין (שם) אמרו להכי אפקה רחמנא לאכילה בלשון בישול כי היכי דאבישול לאקי אאכילה נמי לאקי. ובשני מפסחים (כה ב) אמרו בבשר בחלב להכי לא כתב ביה רחמנא אכילה בגופו למימרא שלוקין עליו אפילו שלא כדרך הנאתו. וזכור זה: ובכאן ראוי לי שארמוז על שורש גדול שלא קדם לי זכרו. וזה שאמרו ית' לא תבשל גדי בחלב אמו נכפל בתורה שלשה פעמים (משפטי כג, ס'פ תשא, ראה יד). ואמרו מלמדי הפירוש שכל לאו מהם הוא לעניין, אמרו (מכיל' משפטי' חולין קטו: וש"נ) חד לאיסור אכילה וחד לאיסור הנאה וחד לאיסור בשול. ולמקשה שיקשה ויאמר לאי זה דבר מניית איסור אכילתו ואיסור בשולו שתי מצות ולא תמנ' איסור הנאתו מצו' שלישי', הנה ידע המקש' שאיסור הנאה אין ראוי שיימנה מצוה בפני עצמה מפני שהוא ואיסור אכילה ענין אחד. שהאכילה מין ממיני ההנאה. ואמרו ית' בדבר שהוא לא יאכל אמנם הוא דמיון מדמינוי ההנאה. והכוונה שהוא לא יהנה בו לא באכילה ולא בזולתו. והוא אמרם ע"ה (פסחי' כא ב וש"נ) כל מקום שנאמר לא תאכל לא תאכלו לא יאכל אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפרט בנבלה, שביאר היתר התועלת בה והוא אמרו (ראה יד) לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה וכו'. ולפי השרש הזה אין ראוי שיימנה איסור אכיל' ואיסור הנאה שתי מצות. ואילו מנינו אותם שתי מצות בבשר בחלב היה ראוי כמו כן בחמץ (ל' קצז) ובערלה ובכלאי הכרם (ל' קצב - ג) שיהיה בכל אחד מאלו הארבע מצות איסור הנאה מצוה בפני עצמה. ומצד שנפל באלו ולא מנה זולת הלאו שבא באיסור אכילתם לבד ובכלל זה איסור הנאה כמו שהנחנו כמו כן יפול בבשר בחלב. ונשאר בכאן שאלה אחת לבד. והיא כי יש לאומר שיאמר אחר שאיסור הנאה יגיע מאיסור אכילה כמו שבארו ע"ה לאי זה דבר היה צריך הכתוב אל לאו שלישי בבשר בחלב עד שתיאסר בו הנאתו כמו שבארנו. הנה תשובת זה שהוא הוצרך אל זה מפני שלא בא בבשר בחלב לא תאכל ממנו שממנו נאסרו האכילה וההנאה ולפיכך הוצרך לאו אחר לאיסור הנאה. וכבר זכרנו הסבה שבעבורה לא כתב רחמנא אכילה בבשר בחלב, שכל מה שנזכר בו אכילה אינו חייב עד שיינה באכילתו, אמנם אם פתח פיו ובלע דבר מן האיסורים או אכלו והוא חם עד שישרוף גרונו ויכאיבהו בעת בליעתו ומה שדומה לזה הוא פטור חוץ מבשר בחלב שהוא חייב על אכילתו ואפילו לא יינה כמו שזכרו וכמו כן כלאי הכרם כמו שנבאר במה שאחר זה (מ' קצג). והבין כל השרשים האלו וזכרם. וכבר התבאר משפטי מצוה זו בשמיני מחולין (קג ב - קח ב, קיג - קיז ב):

ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה קפו

(2)

והמצוה הקפ"ו היא שהזהירנו מבשל בשר בחלב והוא אמרו יתעלה לא תבשל גדי בחלב אמו. ומי שבשלו לוקה ואף על פי שלא אכלו כמו שהתבאר במקומות מן התלמוד (מכות כא ב חולין קיד א):

לחם משנה הלכות מאכלות אסורות פרק ט

99

הלכה א

[א] בשר בחלב אסור לבשלו וכו' ומי שיבשל משניהם כזית כאחד לוקה שנאמר לא תבשל. נראה שפסק כלוי לגבי רב. וא"ת לימא דפסק כרב ומאי דקאמר מי שיבשל ר"ל כזית מכל אחד ואחד דבהא מודה רב דאסור. ו"ל דמשמע ליה משום דאמר בסיפא וכן האוכל כזית משניהם כו' שנתבשלו כאחד ומשמע דאותו הכזית לבד חצי מבשר וחצי מחלב נתבשל כאחד ואפ"ה קאמר דלוקה. ויש ספרים שכתוב בדברי רבינו ומי שיבשל משניהם כזית כאחד לוקה ולפי זאת הנוסחא ברור הוא דפסק כלוי אבל לפי מקצת הנוסחאות שכתוב ומי שיבשל משניהם כאחד צ"ל כמו שכתבתי. עוד כתב ה"ה ומ"ש רבינו שעל כזית משניהם וכו' כבר נתבאר וכו'. קשה דהא בגמרא בפרק כל הבשר (דף כ"ח ב) הקשו על מימרא דרב דאמר חצי זית בשר וחצי זית חלב שבשלו וכו' מה נפשך אי מצטרפין אבישול נמי לילקי אי לא מצטרפין אאכילה נמי לא לילקי ותירצו לעולם לא מצטרפים ובהא מורה גדולה ע"כ. משמע דרב לא מודה בלוקה באכילה אלא כשנתבשל ביורה גדולה הרבה חלב והרבה בשר ואח"כ לקחו ממנו חצי זית חלב וחצי זית בשר אבל אם מתחלה נתבשל חצי זית חלב וחצי זית בשר אפילו באכילה לא לקי וא"כ איך כתב דמודה רב באכילה הא רבינו איירי בכאן אפילו בכזית לבד חצי מחלב וחצי מבשר שנתבשל דפסק כלוי כדפרישית לפי הנוסחא הא' לדעת רבינו וא"כ היכי קאמר דאפי' רב מודה באכילה. ו"ל דהוא לא רצה להביא ראיה אלא דמצטרף חצי זית בשר עם חצי זית חלב ולזה קאמר דאפילו רב המיקל מודה באכילה דמצטרף וא"כ הוא הדין ללוי אפי' דאינו בא מורה גדולה ודוחק. ולפי הנוסחא השנייה שהזכרתי בדברי רבינו ו"ל דמשמע ליה להרב המגיד מלשון שנתבשלו כאחד דאיירי (בתוך) [בבא] מורה גדולה:

הלכה ב

[ב] לא שתק הכתוב וכו'. לכאורה נראה דרבינו לא פסק כשום אחד מהני תנאי ואמוראי דפרק כל הבשר (דף קט"ו) דחד מפיק אסור החלב באכילה מלא תאכל כו' וחד מלא תאכלו ואחרינא אמר לא תבשל גדי בחלב אמו ג' פעמים אחד לאיסור אכילה ואחד לאיסור הנאה ואחד לאיסור בישול והוא ז"ל לא כתב כאן אלא כמו שאמר בו"ר דשתק הכתוב וכו' דהוי כמו הבת ובאיסור הנאה לא כתב מלקות כלל נראה דס"ל כמאן דמפיק בפרק כל הבשר איסור הנאה מק"ו ולכך לא לקי וכל זה ודאי הוא דבר תימה דאיך שביק גמרא דידן ופסק כמדורש רבה. ועוד יש תימה דבמנין המצות נראה דפסק רבינו כמ"ד לא תבשל גדי ג"פ אחד לאיסור אכילה וכו' שכתב שם (מצוה קפ"ו) שלא לבשל בשר בחלב שנאמר לא תבשל גדי וכו' שלא לאכול בשר בחלב וכו' שנאמר לא תבשל גדי פעם שניה מפי השמועה למדו שהאחד לאיסור בישול והאחד לאיסור אכילה ע"כ. הרי מבואר שם כתנא דחד לאיסור אכילה וחד לאיסור בישול וכו' והכא משמע דלא בעי קרא דלא תבשל להכי דמפיק ליה מבישול כמו בת הבת. ועוד קשה שם למה לא מנה לא תבשל דאיסור הנאה כיון דפסק כתנא גם כאן למה לא כתב דלוקה על איסור הנאה. לכך נראה לי ודאי דהוא פסק כמ"ד ג"פ אחד לאיסור אכילה וכו' כנראה ממנין המצות ומ"מ קשיא ליה לרבינו כיון דלא תבשל משמע לכאורה דמוקמינן ליה באם אינו ענין לאיסור אכילה א"כ ודאי דלא לקי כיון דמוקי לה באם אינו ענין כנראה מדברי התוס' בריש פ' איזהו נשך (דף ס"א) +תמוה דאדרבה שם מבואר בתוס' ד"ה לעבור עליו דלקי וצ"ע (יד מלאכי כלל אל"ף אות ב') + ולכך תירץ דמן הדין יש לאיסור אכילה מכל שכן דבישול וכיון שכן בגילוי מילתא דלא תבשל דהוי קרא יתירא סגי והוי כמו בת הבת דהכי כתב רבינו במנין המצות (סימן של"ז) שכתב שם ולמה לא נתפרשה בתורה מפני שאסר בת הבת שתק מן הבת ומפי השמועה למדו שאיסור הבת מגופי תורה כשאר עריות שנאמר ערותך היא לא תגלה ערותה ע"כ. הרי מבואר שם דכיון דאית לן יתורא דערוותך היא אהני לן לגלויי כדי לחייב מלקות על הבת כיון דהוי כ"ש מבת הבת הכא נמי אמרינן הכי כיון דאית לן גילויא דקרא יתירא דלא תבשל דאתי לאיסור אכילה והוי כ"ש דבישול א"כ הוי כאילו כתוב בהדיא ולכך חייב מלקות אבל אם לא היה כתוב לא תבשל יתירא לאיסור אכילה לא הוה מפקינן ליה מק"ו לבד דהא גבי בת הבת נמי אי לא הוה כתיב ערוותך היא קרא יתירא לא מפקינן ליה מק"ו אבל השתא דאית לן קרא אהני לן ק"ו אבל באיסור הנאה דלית לן ק"ו (כלומר) לא אהניא לן קרא דלא תבשל דאתא לאיסור הנאה אלא לאיסור לבד אבל לא מלקות כיון דאתי באם אינו ענין ולכך לא מנה איסור הנאה במנין המצות וגם כאן לא כתב דלקי. וא"ת הא איכא ק"ו גם כאן באיסור הנאה דהשתא בישול אסירא הנאה לא כל שכן ו"ל דודאי הך הוי ק"ו ולא הוי דומיא דבת הבת דהוי אותו הענין ממש והוא יותר מק"ו והך ק"ו דבישול לאכילה הוי דומה לבת הבת ולא הך דהנאה. זה ו"ל לדעת רבינו:

הלכה ג

[ג] אבל בשר בהמה טהורה (שבשלו) בחלב בהמה טמאה וכו' וכן בשר חיה ועוף בין בחלב חיה וכו'. יש בכאן קושיא גדולה וחזקה עד מאד שהרי בהל' ממרים פ"ב כתב הפך זה בפירוש שכ"כ שם מהו זה שהזהירה תורה לא תוסף עליו וכו' כיצד הרי כתוב בתורה לא תבשל גדי בחלב אמו וכו' שזה הכתוב אסור לבשל ולאכול בשר בחלב בין בשר בהמה בין בשר חיה וכו'. הרי ממש הפך ממ"ש כאן. ושמעתי בשם רב גדול שתירץ שמה שכתב כאן הרמב"ם וכן בשר חיה קאי לעיל וה"ל אין אסור מן התורה וכו' אבל בשר בהמה טהורה (שבשלו) בחלב טמאה ה"ז מותר לבשל. וכן בשר חיה הוא בכלל דין בשר בהמה הנזכרת לעיל שאסור לבשלו מן התורה בחלב חיה טהורה וטמאה בטהורה מותר והא דלא כייל ליה הרב בהדי בשר בהמה וכתב אין אסור מן התורה אלא בשר בהמה או בשר חיה וכו' היינו משום דבשר בהמה הוא ממשמעות הכתוב ממש שגדי משמע כל בשר בהמה עד שיפרוט ויאמר גדי עזים כמ"ש הרב אבל בשר חיה לא משמע מלשון הכתוב אלא נלמד מפי השמועה כמ"ש הרב ז"ל בהלכות ממרים ואע"ג שהכל מן התורה לא ראי זה כראי זה דזה מפשט הכתוב וזה מפי השמועה ואחריו כתב הרב דין אחר ואמר ועוף בין בחלב חיה בין בחלב בהמה אינו אסור באכילה ודייק בלישנא

כסף משנה הלכות טומאת מת פרק א

91

הלכה א

[א] המת מטמא במגע ובמשא ובאהל טומאת שבעה וטומאת מגע ואהל מפורשים בתורה כמ"ש רבינו וטומאת משא בפ' כ"ג ונזיר (דף נ"ו ע"ב) במשנה ובפ' תינוקת (דף ס"ט) ושנינו בפ"ב דאהלות דאפי' עצם כשעורה מטמא במשא:

הלכה ב

[ב] טומאת משא מפי השמועה וק"ו הדברים וכו'. סיפרי פ' פרה על פסוק וכל אשר יגע על פני השדה ויש לתמוה דהא אין עונשין מן הדין וכן אמרו שם על פסוק הנוגע במת לכל נפש אדם בא ולימד על המת שמטמא במגע הא עד שלא יאמר יש לי בדין אם מטמא באהל לא יטמא [במגע] אלא אם אמרת כן ענשת מן הדין ואפשר לומר שמשם למדנו שאין עונשין מן הדין שזה בניין אב. ואם תאמר והרי בטומאת משא ובבת ובאיסור אכילת בשר בחלב ענשו מן הדין וי"ל שמאחר שבת הבת אינה אסורה אלא מחמת הבת שהיא אמה ממילא משמע שהיא אסורה ואין כאן עונשין מן הדין וכך אמרו בפרק הנשרפין (דף ע"ו) גבי איסור הבת וכי עונשין מן הדין גילוי מילתא בעלמא הוא ופירש"י כמ"ש, ובשר בחלב מכיון שאסר בישולו הוי בכלל לא תאכל כל תועבה כל שתיעבתי לך הרי הוא בכל תאכל א"נ דמשמע שלא אסרה תורה לבשל אלא כדי שלא יבוא לאכול ובמת משמע דגילוי מילתא בעלמא הוא שמאחר שמטמא במגע ובאהל ממילא משמע שמטמא במשא והתוס' בריש ב"ק גמגמו בהא דאין עונשין מן הדין:

אין טומאת משא במת מד"ס וכו'. בא ללמדנו שלא נאמר דטומאת משא מדרבנן והא דמייתי לה מק"ו אסמכתא בעלמא הוא:

הלכה ג

[ג] מ"ש ואפילו בלשונו. פ"ק דקידושין (דף כ"ה). ומ"ש וכן יראה לי שאם נגע בצפרניו או בשיניו נטמא. למד כן מדתנן בפרק שלישי דאהלות שאם נגע בצפרניו ובשיניו של מת נטמא ומשמע לרבינו דה"ה לטהור שנגע בטומאה בצפרניו ובשיניו דכיון דבמת חשיבי כגופו ה"ה דבחי חשיבי כגופו דמאי שנא. ומ"ש אבל אם תחב אדם טומאה בכוש וכו'. פרק יוצא דופן (דף מ"ב ע"ב) ואמר רבא דנהי דבמגע לא מטמא במשא מיהא מטמא וז"ש לא נטמא הבולע משום מגע כלומר אבל משום משא מטמא וכתבו רבינו לקמן בסמוך:

הלכה ד

[ד] קרום שעל המכה וכו' וכשות שעל הקטן וכו'. משנה פ"ט דמקואות (משנה ד'): וכתב הראב"ד א"א אמת שכך פירש בערוך וכו'. ולי נראה שמה שכתב הערוך שהוא שיער הדק שעל בשר הקטן אינו שיער ממש אלא כמין שיער הגדל על בשר הקטן ונקרא בערבי זגאב ובלשון לעז וילי"ו והוא נושר מאליו ולכך אמרו שאינו חשוב כגוף משא"כ בשיער ממש: וכן לכלוכי צואה וכו' אינם כעור הבשר לא לטמא ולא להתטמא. כך היא הגירסא הנכונה בספרי רבינו והיא תוספתא בפ"ו דמקואות וז"ל שאמרו חוצצין ושארין אין חוצצין לא טמאין ולא מיטמאין חוץ מקרום שעל המכה:

הלכה ה

[ה] כשם שאדם מתטמא בנגיעתו וכו' חוץ מכלי חרס וכו'. משנה ספ"ק דחולין (דף כ"ד ע"ב) ובפ"ב דכלים: וזהו כלל גדול בטומאה וכו'. ואין אדם וכלים מקבלים טומאה אלא מאב הטומאה. בריש ב"ק (דף ב' ע"ב):

הלכה ו

[ו] טומאת משא האמורה בכל מקום וכו' אפילו היה בינו לבינה אבן וכו'. לכאורה נראה שטעם רבינו מהא דאמרין בר"פ ר"ע (דף פ"ב ע"ב) דאמרין דנדה מטמאה באבן מסמא ופי' אבן מסמא נתבאר שם ובר"פ דם הנדה (דף נ"ה) ברש"י ובתוס' וברבינו שמשון פ"ק דכלים (משנה ג') ובפ"ה דזבים ובפרק תינוקת ברש"י אבל קשה דבפרק תינוקת (דף ס"ט ע"ב) תנן הזב והזבה וכו' שמתו מטמאין במשא עד שימוק הבשר ואמרין בגמרא מאי במשא אילימא במשא ממש אטו כל מת מי לא מטמא במשא אלא מאי במשא באבן מסמא משמע דמת שאינו זב אינו מטמא באבן מסמא ולכן נ"ל שאבן מסמא הוא שהכלים למטה ואבן גדולה מונחת עליהם והטמא יושב על האבן ומצד גודל האבן וכוונתה אין הטמא נישא על הכלים ובכה"ג אינם טמאים אלא הזב וחביריו בלבד וכמ"ש רבינו בפ"ה מהלכות אלו ופ"ו מהלכות מטמאי משכב ומושב והוא מבואר במשנה פ"ו דעדות (משנה ג') ופ"ד דזבים וכדדריש לה בת"כ גבי זב וה"ה לחביריו וכן בפרק ר' עקיבא אמרו דנדה מטמאה באבן מסמא וה"ה לחביריה אבל כל שאר המטמאים במשא ואפילו מת אינם מטמאים כן וכמ"ש רבינו פ"ה מהלכות אלו. ומ"ש רבינו כאן אינו ענין לאבן מסמא דאבן מסמא היא מלמטה על המרכב או על המשכב ומ"ש רבינו הוא שהאבן מונחת על המטמא במשא והכלים מונחים עליה שהרי הם נישאים על הזב וזו היא ששינו בפ"ה דזבים (משנה ב) גבי כלל שני דרבי יהושע אצבעו של זב (תחת האבן או) תחת הנדבך הטהור מלמעלה מטמא שנים ופוסל אחד הטמא מלמעלה והטהור מלמטה מטמא שנים ופוסל אחד זב לענין זה לאו דוקא דה"ה לכל המטמאים במשא. ומ"ש ואחד הנושא על ראשו או על ידו או על שאר גופו נלמד מהמשנה שכתבתי בסמוך. ומ"ש או שנשאה אחר והניחה למעלה מזה וכו':

הלכה ז

[ז] מסיט בכלל נושא הוא. בפרק העור והרוטב (דף קכ"ד ע"ב) אטו נושא לאו מסיט הוא גם בפרק ר"ע הוזכר היסט משום משא ובסיפרי גבי מת למדו שמטמא בהיסט ק"ו מנבילה ובריש תוספתא דאהלות שהמסיט מטמא במת ואע"פ שבסוף פרשת פרה כתוב שם שאינו מטמא בהיסט לא חש לה רבינו מפני שהוא היפך התוספתא:

הלכה ח

רמב"ם הלכות טומאת מת פרק א

40

הלכה א

המת מטמא במגע ובמשא ובאהל וטומאת שבעה, וטומאת מגע ואהל מפורשין בתורה שנאמר הנוגע במת לכל נפש אדם וטמא שבעת ימים, ונאמר כל הבא אל האהל וכל אשר באהל יטמא שבעת ימים.

הלכה ב

טומאת משא מפי השמועה, וקל וחומר הדברים אם נבלה שהיא טומאת ערב ואינה מטמאה באהל מטמאה במשא שנאמר והנושא את נבלתם המת לא כ"ש ומה נבלה שמגעה טומאת ערב משאה טומאת ערב אף המת שמגעו טומאת שבעה משאו טומאת שבעה, אין טומאת משא במת מדברי סופרים אלא דין תורה, ויראה לי ששתק ממנה הכתוב כדרך ששתק מאיסור הבת לפי שאסר בפירוש אפילו בת הבת, ושתק מאיסור אכילת בשר בחלב לפי שאסר בפירוש אפילו בישולו כך שתק מטומאת משא במת לפי שטימא בפירוש אפילו טומאת אהלו כל שכן משאו.

הלכה ג

טומאת מגע האמורה בכ"מ בין במת בין בשאר המטמאים הוא שנגע האדם בבשרו בטומאה עצמה, בין בידו בין ברגלו בין בשאר בשרו, ואפילו בלשונו ה"ז נטמא, וכן נראה לי שאם נגע בצפרניו או בשיניו נטמא כיון שהם מחוברים לגוף הרי הם כגוף, אבל אם תחב אדם טומאה בכוש והכניסה לתוך גרונו של אדם טהור ולא נגעה בלשונו, או שהכניסה לתוך מעי של אשה מלמטה ולא נגעה בבשרה לא נטמא הבולע משום מגע זה, שהרי לא נגעה בבשרו שנגיעת פנים אינה נגיעה.

הלכה ד

קרום שעל המכה הרי הוא כעיר /כעור/ הבשר לענין מגע טומאות וכשות שעל הקטן אינה כעור הבשר, כיצד מי שנגעה טומאה בקרום מכתו נטמא כאילו נגעה בעורו, נגעה בשער הדק שעל בשר הקטן לא נטמא, וכן אדם טמא שהיתה בו מכה ונגע הטהור בקרום מכת הטמא נטמא אם היה קטן טמא ונגע הטהור בכשות שלו לא נטמא בין בטומאת מת בין בשאר טומאות, וכן לכלוכי צואה או טיט וכיוצא בהם מדברים שאין חוצצין על הגוף וכן גלדי צואה מן הדברים שחוצצין על הגוף אינם כעור הבשר לא לטמא ולא להתטמא. +/השגת הראב"ד/ מי שנגעה טומאה בקרום וכו' עד נגעה בשיער הדק. א"א אמת שכך פי' בערוך כשות של קטן שיער הדק שעל בשר הקטן ודומה לכשות של קישות שבמסכת עוקצין וקשיא לי מה שאמרו אלו טהורין במת השינים והשיער והצפורן ובשעת חבורו הכל טמא ועוד אמרו בתוספתא דמקואות כשות של גדול שאינו מקפיד עליו אינו חוצץ ואם שיער הוא היכן מצינו שיער של אדם אם אינו קשור חוצץ בין מקפיד בין אינו מקפיד ועוד שיער דק של קטן כלום הוא מקפיד ואיך שנה סתם לא מטמא ולא מתטמא, ול"נ שאותו כשות של קישות הוא אותו פרח השחור שהוא כעין דוחן הנמצא על הקישואין ואינו אוכל ולפיכך טהור ולענין אדם ג"כ שהוא כעין שחין דק או גרב דק והם ממראה הכשות קטן מסתמא מקפיד ובגדול אם מקפיד חוצץ עכ"ל. +

הלכה ה

כשם שאדם מתטמא בנגיעתו בטומאה כך הכלים מתטמאים בנגיעת הטומאה בהן, חוץ מכלי חרס שאינו מתטמא אלא מאוירו כמו שיתבאר בהלכות כלים, [וזהו כלל גדול בטומאה, כל המטמא אדם במגע מטמא כלים וכל שאינו מטמא אדם במגע אינו מטמא כלים ואין אדם וכלים מקבלין טומאה אלא מאב הטומאה].

הלכה ו

טומאת משא האמורה בכ"מ בין במת בין בשאר כל המטמאים במשא, הוא שישא האדם הטומאה אע"פ שלא נגע בה, אפילו היה בינו לבינה אבן הואיל ונשא נטמא, ואחד הנושא על ראשו או על ידו או על שאר גופו, ואחד הנושא הוא בעצמו או שנשאה אחר והניחה למעלה מזה הואיל ונשאת עליו מ"מ נטמא ואפילו היתה הטומאה תלויה בחוט או בשערו ותלה החוט בידו והגביה הטומאה כל שהוא הרי זה נושא ונטמא.

הלכה ז

מסיט בכלל נושא הוא, וכל דבר שמתטמא במשא מטמא בהיסט, כיצד קורה שהיא מונחת על הכותל ועל צדה מת או נבלה וכיוצא בהן, ובא הטהור לקצה הקורה השני והנידו, כיון שהניד את הטומאה שבקצה השני טמא משום נושא ואין צ"ל אם משך את הקצה השני כנגד הארץ עד שהגביה הטומאה או שגרר הטומאה על הארץ, שזה נושא ודאי, וזה וכל כיוצא בה היא טומאת היסט האמורה בכ"מ.

הלכה ח

הנושא בתוך בית הסתרים נטמא שאע"פ שאין הנגיעה שם נגיעה הנושא שם נושא הוא אלא א"כ נבלע הטומאה בתוך מעיו שמאחר שהגיעה לתוך בטנו אינו לא נוגע ולא נושא, ואם טבל טהור ואף ע"פ שהטומאה בתוך מעיו.

הלכה ט

אין מתטמא במשא אלא האדם בלבד לא הכלים, כיצד הרי שהיה מונח על ידו עשרה כלים זה ע"ג זה והנבלה וכיוצא בה בכלי העליון האדם טמא משום נושא נבילה והכלים שעל ידו כולן טהורים חוץ מכלי העליון שנגעה בו הטומאה וכן כיוצא בזה.

הלכה י

טומאת אהל אינה בשאר טומאות אלא במת בלבד ובין שהאהיל האדם או הכלי אפ"י מחט שהאהילה על המת או שהאהיל המת על האדם או על הכלים או שהיה המת עם האדם או עם הכלים תחת אהל אחד הרי אלו טמאים.

הלכה יא

רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ט

25

הלכה א

בשר בחלב אסור לבשלו ואסור לאכלו מן התורה ואסור א בהנאה וקוברין אותו ואפרו אסור כאפר כל הנקברין, ומי שיבשל משניהם כזית כאחד לוקה שנאמר לא תבשל גדי בחלב אמו, וכן האוכל כזית משניהם מהבשר והחלב שנתבשלו כאחד לוקה ואף על פי שלא בשל.

הלכה ב

לא שתק הכתוב מלאסור האכילה אלא מפני שאסר הבשול כלומר ואפילו בשולו אסור ואין צריך לומר אכילתו, כמו ששתק מלאסור הבת מאחר שאסר בת הבת.

הלכה ג

אין אסור מן התורה אלא בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה שנאמר לא תבשל גדי בחלב אמו, וגדי הוא כולל ולד השור ולד השה ולד העז עד שיפרוט ויאמר גדי עזים ולא נאמר גדי בחלב אמו אלא שדיבר הכתוב בהווה, אבל בשר בהמה טהורה (שבשלו) בחלב בהמה טמאה, או בשר בהמה טמאה (שבשלו) בחלב בהמה טהורה מותר לבשל ומותרת בהנייה ואין חייבין על אכילתו משום בשר בחלב.

הלכה ד

וכן בשר חיה ועוף בין בחלב חיה בין בחלב בהמה אינו אסור באכילה מן התורה לפיכך מותר לבשלו ומותר בהנייה, ואסור באכילה מדברי סופרים כדי שלא יפשעו העם ויבואו לידי איסור בשר בחלב של תורה ויאכלו בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה, שהרי אין משמע הכתוב אלא גדי בחלב אמו ממש לפיכך אסרו כל בשר בחלב.

הלכה ה

דגים וחגבים מותר לאכלן בחלב, והשוטט עוף ונמצא בו ביצים גמורות מותר לאכלן בחלב.

הלכה ו

המעושן והמבושל בחמי טבריא וכיוצא בהן אין לוקין עליו, וכן המבשל בשר במי חלב או בחלב מתה או בחלב זכר או שבשל דם בחלב פטור ואינו לוקה על אכילתו משום בשר בחלב, אבל המבשל בשר מתה או חלב וכיוצא בהן בחלב לוקה על בשולו ואינו לוקה על אכילתו משום בשר בחלב, שאין איסור בשר בחלב חל על איסור נבילה או איסור חלב, שאין כאן לא איסור כולל ולא איסור מוסיף ולא איסור בת אחת.

הלכה ז

המבשל שליל בחלב חייב וכן האוכלו, אבל המבשל שליא או עור וגידין ועצמות ועקרי קרנים וטלפים הרכים בחלב פטור, וכן האוכלן פטור.

הלכה ח

בשר שנפל לתוך החלב או חלב שנפל לתוך הבשר ונתבשל עמו שיעורו בנותן טעם, כיצד חתיכה של בשר שנפלה ג לקדרה רותחת של חלב, טועם הנכרי את הקדרה אם אמר שיש בה טעם בשר אסורה, ואם לאו מותרת, ואותה חתיכה אסורה, במה דברים אמורים שקדם והוציא את החתיכה קודם שתפלוט חלב שבלעה, אבל אם לא סלק משערים אותה בששים מפני שהחלב שנבלע בה ונאסר יצא ונתערב עם שאר החלב.

הלכה ט

נפל חלב לתוך קדרה של בשר טועמין את החתיכה שנפל עליה חלב, אם אין בה טעם חלב ג הכל מותר, ואם יש בחתיכה טעם חלב אע"פ שאם תסחט החתיכה לא ישאר בה טעם, הואיל ה ויש בה עתה טעם חלב נאסרה אותה חתיכה, ומשערין נ בכולה אם היה בכל שיש בקדרה מן החתיכות והירק והמרק והתבלין כדי שתהיה חתיכה זו אחד מששים מן הכל החתיכה אסורה והשאר מותר.

הלכה י

במה דברים אמורים בשלא נער את הקדרה בתחלה כשנפל החלב אלא לבסוף ולא כסה, אבל אם נער מתחלה * ועד סוף או שכסה משעת נפילה עד סוף הרי זה בנותן טעם, וכן אם נפל חלב לתוך המרק או לכל החתיכות ולא נודע לאי זה חתיכה נפל, * נוער את הקדרה כולה עד שתשוב ויתערב הכל אם יש בקדרה כולה טעם חלב אסורה ואם לאו מותרת, אם לא נמצא נכרי שיטעום ונסמך עליו משערים נ בששים בין בשר לתוך חלב בין חלב לתוך בשר אחד מששים מותר פחות בששים אסור. +/השגת הראב"ד/ לתוך המרק וכו'. כתב הראב"ד

ז"ל /א"א/ אנו אומרים שלא שמענו כל החתיכה נעשית נבלה אלא לדעת ר' יהודה דמחמיר מין במינו אבל לרבנן לא ולדברי הכל אם לא נער כלל אין שאר החתיכות נאסרות ומתניתין הכי משמע טיפת חלב שנפלה ע"ג חתיכה ויש בה כנ"ט באותה חתיכה אסור נער את הקדרה אם יש כנ"ט בכל הקדרה כל הקדרה אסורה למה לי נער את הקדרה והלא החתיכה קבלה טעם חלב ונעשית נבלה בלא ניעור הרי יוצאת מאותה חתיכה רוטב לשאר חתיכות והוא רוטב נבילה אלא ש"מ דבעינן שיצא מן החלב האסור לחתיכות והוא חלב נבילה שקיבל טעם הבשר ואם יש באותו חלב כדי ליתן טעם בכל החתיכות אסורות לרבנן ולר"י נמי אע"ג דאמר חתיכה נעשית נבלה הא אמרינן בגמרא נראין דברי ר"י בשלא נער והוינן בה מאי לא נער אי לימא לא נער כלל מיבלע בלע ולא פליט אלמא אע"ג דאמרינן חתיכה נעשית נבלה ואוסרת כל שאר החתיכות במשהו לא אמרו אלא בשניער והוא תימה שהרי יצא מן החתיכה רוטב בלא שום ניעור ואם היא נבלה מה צורך לניעור שיצא משם חלב, עכ"ל. +.

הלכה יא

קדרה שבשל בה בשר לא יבשל בה חלב ואם בשל בנותן טעם.

הלכה יב

(יט) ראשית בכורי אדמתך. הבכורים אסורים בהנאה, ודרשו רז"ל: שלכך נסמכה מצות בכורים למצות "לא תבשל גדי" לומר לך מה בשר בחלב אסור בהנאה, אף בכורים אסורים בהנאה, ועוד דרשו בו: שאין להביא בכורים אלא מן המבושלות לא מן הסמדר:

11 לא תבשל גדי בחלב אמו. הכתוב הזה נזכר בתורה שלש פעמים, ודרשו רז"ל: (חלוין קטן ב) אחד לאיסור אכילה ואחד לאיסור הנאה ואחד לאיסור בשול. ומה שהוציאו הכתוב בלשון בשול לפי שדרך בשול אסרה תורה, ולוקה מן התורה בבשולו וכן באכילתו דרך בשול, וכל שאינו דרך בשול אינו אסור מן התורה אלא מדרבנן, וכן דעת מורי ז"ל. ומה שלא הזכיר בו "לא תאכל" שהיה איסור הנאה בכללו, שהרי אמרו: (פסחים כא ב) כל מקום שנאמר "לא תאכל" לא תאכלו" אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע עד שיפרוט לך הכתוב, שאילו אמר "לא תאכל" הייתי מבין שהוא כשאר האיסורים שאין חיוב באכילתן אלא כדרך הנאתן, אבל שלא כדרך הנאתן פטור, ועל כן לא הוציא הכתוב בלשון אכילה ללמדך שאם אכלו שלא כדרך הנאתו כגון שבלעו חם עד ששרף גרונו חייב מלקות מן התורה, מה שאין כן בשאר האיסורים. ולפי שלא הזכיר לשון אכילה לכך הוצרך פסוק שלישי לאיסור הנאה, אבל מכל מקום אינו לוקה אלא על בשולו ועל אכילתו אפילו שלא כדרך הנאתו, וכן תמצא במסכת פסחים פ"ב שאמרו בשר בחלב. (פסחים כה א) להכי לא כתב רחמנא אכילה בגופיה למימרא שלוקין עליו שלא כדרך הנאתו. ושתי מצות בלבד הן שאדם לוקה בהן באכילתם אפילו שלא כדרך הנאתן בשר בחלב וכלאי הכרם, וכן אמרו רז"ל: (שם כד ב) הכל מודים בכלאי הכרם שלוקין עליהם אפילו שלא כדרך הנאתן, מאי טעמא, משום דלא כתיב בהו אכילה אלא: (דברים כב, ט) "פן תקדש" ודרשינו: (קידושין נו ב) פן תוקד אש.

וע"ד הפשט טעם המצוה הזאת לפי שהוא מטמם את הלב, שהרי ההלב נעשה מן הדם והדם מזגו רע ומוליד אכזריות, ואחד מטעמי האיסור שבו שאינו מקבל שנוי והתפעלות בגוף כשאר הדברים הנאכלים ולכך טבעו הרע נשאר בתוכו מבלי שנוי, ואע"פ שנשתנה עכשו מדם לחלב וקבל שנוי והתפעלות שהועתק לדבר אחר מכל מקום כשחוזר ומערבו עם הבשר הרי חוזר לכח הדם וטבעו הראשון כבתחלה, והתערבם יחד מטמם הלב ומוליד גסות ותכונה רעה בנפש האוכל.

וכן דעת הרופאים בתערובת דג וגבינה שנתבשלו כאחד שמוליד תכונה רעה וחולי הצרעת. ומה שנזכרה מצוה זו לעולם אצל החגים כדי להזהיר את ישראל העולים בכל שנה שלש פעמים לרגל למקום הנבואה שלא יטמטמו הלב במאכלים אסורים אלא שיהיה חומר שלהם זך וצלול להתבונן בדרכי התורה ויהיה לבם הוכן להשגת ידיעתו יתברך.

והרמב"ם ז"ל כתב בזה טעם בטעמי המצות, כי מפני שהיה מנהג עובדי אלילים שהיו אוכלים בשר בחלב בבית תועבותם בימי חגיגה, על כן באה התורה לאסור אותו, ויאמר הכתוב: כשתבא שלש פעמים בשנה לבית ה' אלהיך "לא תבשל גדי בחלב אמו", כענין מנהגי ע"ג שעושים כך, ולכך נזכר הכתוב הזה בשני מקומות בכלל החגים, כי כן דרך התורה לאסור הדברים שהם לאלילים ותצוה עלינו לעשות ההפך כדי לעקור שורש אלילים מן העולם. זה כתב הרב ז"ל בטעם המצוה הזאת, ואע"פ שאין זה לשונו זה כונתו.

ומן הנראה כי הטעמים האלה בלתי מספיקים ואינם עיקר בטעם המצות אלא לדחות את השואל שהרי מצוה זו מכלל החקים היא, מכלל פרה אדומה ושעיר המשתלח, וכן דרשו רז"ל: (מסכת גן עדן אוצר המדרשים) לעתיד לבא הקב"ה מגלה להם לישראל מפני מה צותה התורה בשר בחלב ופרה אדומה ושעיר המשתלח. וכיון שכן דעת חכמים שהמצוה הזאת מסתרי התורה, כי בודאי לעתיד לבא לא יהיה שם לא טמטום הלב ולא עבודה זרה, שהרי אנו מובטחים בהבטחת: (דברים ל, י) "ומל ה' אלהיך" וגו', וכן בהבטחת: (צפניה ג, ט) "כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה" וגו', אבל המצוה הזאת יש לה סוד.

וע"ד הקבלה כבר ידעת, כי כל המצות כולן אלהיות וכל אחת מהן מצויירת לציויר דברים של מעלה, אף כי החקים זכרון ודוגמא של מעלה, כי על כן נקראו "חקים" לפי שהם חקוקים למעלה, והבשר והחלב דוגמא ורמז כנגדם למעלה דברים מיוחדים, וכשם שהבשר והחלב כל אחד מותר בפני עצמו כן הדברים ההם כל אחד ואחד מיוחד בפני עצמו, וכשם שאין עקר האסור אלא החבור והתורה הרחיקתו וגזרה ביניהם הבדל ורחוק, כן הדברים ההם יש לנו להבין כי יש ביניהם הבדל ואין להשוות קדושה של מעלה לקדושה של מטה אע"פ שהכל מיוחד זה בזה, ובעולם הזה שיש בו יצר הרע נצטרך ליחד אותם ומיחדין ואומרים כי הוא ושמו אחד, וע"כ אמרו רז"ל: (מסכת גן עדן - אוצר המדרשים) לעתיד לבא הקב"ה מגלה להם לישראל מפני מה בשר בחלב אסור. כוונתו במאמר זה כי אע"פ שהיא מצוה מוטלת עלינו, נוהגת במזוננו ומאכלנו בעולם הגופני הזה אין העולם הזה כדאי ואיננו ראוי להתגלות בו הטעם והסוד מפני שהעולם הזה יש בו יצר הרע ולא תסבלו דעת הבריות אולי יחשבו על השם ויהרהרו אחר שתי רשויות חס ושלו, אבל לעתיד לבא בזמן בטול יצה"ר והוא זמן תחיית המתים שם יבינו הכל הסוד מעקרו, ושם יספיק מעלה והשגה ונוכל להבדיל ונכיר שהוא אחד ושמו אחד כדבר הנביא: (זכריה יד, ט) "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד", וכן כתוב באותו זמן: (ישעיה נב, י) "לכן ידע עמי שמי", וזה גלוי הטעם להקב"ה, בעבור כי אין גלוי הטעם והסוד בעולם הזה אלא באותו זמן, שכן יהיה איסור בשר וחלב בטל, ומכאן תתעורר למה שאכלו המלאכים בשר בחלב, שנאמר: (בראשית יח, ח) "ויקח חמאה וחלב וכן הבקר", כי המלאכים אין להם יצר הרע, שאף בבני אדם הגופניים לא תהיה נוהגת מצוה זו בזמן בטול יצר הרע, ולכך דרשו רז"ל: (יזמא סז ב): (ויקרא יח, ד) "את חקותי תשמרו וגו' אני ה'" אני חקקתים ואין לך רשות להרהר בהם, כלומר חקקתים למעלה ואין לך רשות להרהר בהם כי ההרהור בטעם מן החקים כיוצא בזה הוא מזיק בעוה"ז מצד יצר הרע המכשיל את האדם. ובפשטו יש לומר: (זכריה יד, ט) "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד", לענין העבודה שלא יעבדו הכל אלא להקב"ה, ואז יהיה אחד בפי הכל, ושמו אחד לענין הקריאה שלא יקרא באל"ף דל"ת כמו שנקרא בעולם הזה אלא ביל"ד ה"א ככתבו.

(כ) הנה אנכי שולח מלאך לפניך. ע"ד הפשט ענין הפרשה הזאת שהקב"ה הודיע למשה כי ישראל עתידים שיחטאו בעגל, ולכך